

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

БАКАЛАВР

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова НМР факультету урбаністики та
просторового планування

Алірза МАМЕДОВ

28 серпня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК.07 «Політологія»

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності, освітньої програми
281	Публічне управління та адміністрування
	Державне управління у сфері містобудівної діяльності

Мова викладання: українська

Розробники:

Євген ПЕРЕГУДА, д.п.н., проф.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №2 від 28 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

/Євген ПЕРЕГУДА/

Схвалено гарантом освітньої програми

Гарант ОП

/Дмитро ХЛАПОНІН/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол №1 від 28 серпня 2024 року

ВИТЯГ З ОСВІТНЬОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: денна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.								
				Разом	у тому числі			КП	КР	РГР	Конт. роб				
					Л	Лр	Пз								
281	Публічне управління та адміністрування ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3,0	90	30	14		16	60				1	Іспит	3	

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
		Кредитів на сем.	Обсяг годин						Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			Сам. роб.								
				Разом	у тому числі										
					Л	Лр		Пз	КП	КР	РГР				Конт. роб
281	Публічне управління та адміністрування ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності»	3,0	90	18	6		12	72				1	Іспит	3	

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

«Політологія» є обов'язковою освітньою компонентою ОП «Державне управління у сфері містобудівної діяльності» бакалаврського рівня зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». В центрі її уваги – відносини основних соціальних груп з приводу формування та реалізації влади в суспільстві. Відтак опанування дисципліни дає змогу набути низку важливих компетентностей, необхідних для становлення фахівця у сфері державного управління суспільством, в т.ч. у сфері будівництва та містобудування. Особлива увага в нинішніх умовах надається міжнародним відносинам, формуванню нової системи міжнародної безпеки.

Метою дисципліни є засвоєння студентами основних тенденцій політичного розвитку суспільства, термінологічного апарату політології, закономірностей функціонування політичної влади, основних інститутів державної влади та місцевого самоврядування, тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів на національному, регіональному та глобальному рівнях, виявлення чинників взаємовпливу політичної системи суспільства та містобудування.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основний категоріально-понятійний апарат політології;
- концепції політичної влади, ресурси та механізми її здійснення;
- особливості розвитку громадянського суспільства;
- типологію політичних партій та партійних систем;
- структуру політичної свідомості, типологію ідеологій;
- способи утворення політичних еліт;
- механізми формування та функціонування політичного лідерства;
- структуру політичної системи, основні інститути в сфері державної влади та місцевого самоврядування;
- типологію політичних режимів;
- класифікацію форм державного правління та державного устрою;
- повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування в сфері управління будівельним комплексом та містобудування;
- типологію політичних процесів;
- основні виборчі системи, виборчі технології;
- концепції розвитку світової політики, основні міжнародні організації.

вміти:

- типологізувати політичний режим в країні за відомими ознаками;
- типологізувати форму державного правління та державного устрою за відомими ознаками;
- типологізувати партійну систему в конкретній країні;
- встановити відповідність типу виборчої системи особливостям суспільно-політичного розвитку країни;
- надавати оцінку подіям міжнародної політики, аргументовано прогнозувати розвиток глобальних та регіональних політичних відносин;
- у складі групи розробляти шляхи вирішення актуальної суспільно-політичної проблеми;
- презентувати варіант вирішення суспільно-політичної проблеми, аргументовано дискутувати з представниками інших політичних орієнтацій;
- оцінювати дії органів державної влади та місцевого самоврядування в сфері будівництва та містобудування.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації

освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>).

Пререквізити: «Історія публічного управління»

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК02	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК04	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК06	Здатність працювати в команді.
Фахові компетентності	
ФК01	Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.
Додаткові фахові компетентності	
ДФК01	Здатність кваліфіковано розбиратись у системі, функціях, повноваженнях, межах відповідальності державних органів у сфері будівництва та архітектури, цілях і завданнях інших юридичних осіб публічного права, задіяних в цій галузі.
ДФК04	Здатність фахово оцінювати рішення (дії або бездіяльність) різних суб'єктів публічного управління з питань містобудування, архітектури та будівництва, зокрема стосовно їхньої правомірності та обґрунтованості, відповідності чинному законодавству.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН01	Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.
ПРН04	Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.
ДПРН01	Уміти кваліфіковано розбиратись у системі, функціях, повноваженнях, межах відповідальності державних органів у сфері будівництва та архітектури, цілях і завданнях інших юридичних осіб публічного права, задіяних в цій галузі .
ДПРН04	Уміти давати фахову оцінку рішенням (діям або бездіяльності) різних суб'єктів публічного управління з питань містобудування, архітектури та будівництва, зокрема стосовно їхньої правомірності та обґрунтованості, відповідності чинному законодавству.

Зміст курсу

Модуль 1. Предмет і завдання курсу. Політична влада і суспільство

Змістовий модуль 1. Предмет і завдання курсу. Понятійно-категоріальний апарат курсу.

Лекція 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна. Політична влада.

Політика як соціальне явище. Об'єкт та предмет, методи та функції політології. Понятійно-категоріальний апарат політології. Поняття політичної влади. Ресурси влади. Легітимність влади.

Практичне заняття 1.

Змістовий модуль 2. Політична влада і суспільство.

Лекція 2. Громадянське суспільство, політичні партії та етнонаціональні спільноти.

Групи в політиці. Групи інтересів, групи тиску, лобізм. Поняття громадянського суспільства. Етнічні групи та нації. Політичні партії. Політичні еліти та політичне лідерство.

Практичне заняття 2.

Лекція 3. Політична свідомість та політична культура. Символічна політика.

Поняття політичної свідомості. Складові політичної свідомості. Поняття політичної ідеології. Типи політичних ідеологій. Поняття політичної культури. Типологія політичної культури. Політична культура українського суспільства. Символічна політика.

Практичне заняття 3.

Модуль 2. Інституційний та процесуальний вимір політики.

Змістовий модуль 3. Політичні інститути та процеси.

Лекція 4. Політична система суспільства та держава.

Поняття політичної системи, її складові. Типологія політичних систем. Політичні режими. Поняття держави, її ознаки та тенденції новітнього розвитку. Типологія держав. Політичні інститути в сфері державної влади. Типологія органів державної влади. Нормативно-правова підсистема політичної системи. Рішення органів державної влади. Форми державного правління.

Практичне заняття 4.

Лекція 5. Політична регіоналістика та містобудування.

Понятійний апарат політичної регіоналістики. Поняття регіону: плюралізм підходів. Типологія регіонів. Поняття регіоналізації, її моделі. Ризики регіоналізації. Поняття регіоналізму. Територіальна організація суспільства. Організаційна структура державного управління регіонами. Державна регіональна політика. Політика регіонального розвитку. Інститут місцевого самоврядування. Політика децентралізації. Муніципальний менеджмент. Повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування в сфері будівництва та містобудування.

Практичне заняття 5.

Лекція 6. Політичні процеси.

Поняття політичного процесу. Етапи політичного процесу. Типологія політичних процесів. Вибори та виборчі системи. Політичні революції.

Практичне заняття 6.

Змістовий модуль 4. Світові політичні процеси на сучасному етапі.

Лекція 7. Світові політичні процеси. Українсько-російська війна.

Поняття міжнародних відносин та світового політичного процесу. Теоретичні підходи. Поняття глобалізації. Міжнародні організації. Українсько-російська війна.

Практичне заняття 7-8.

Індивідуальне завдання

Орієнтовна тематика

Ефективність та легітимність політичної влади.
Політична відповідальність: сутність та функції.
Характеристика політичного режиму в Україні.
Конституційні засади політичної системи України.
Інститут президентства у сучасному світі.
Представницькі інститути влади: функції і прерогативи.
Порівняльний аналіз президентської та парламентської форм правління.
Демократія та суспільний розвиток.
Державна політика в сфері будівництва та архітектури.
Проблеми формування правової держави в Україні.
Особливості становлення громадянського суспільства в Україні.
Соціальні рухи та їх роль у політичному житті суспільства.
Партійні системи країн Західної Європи: порівняльний аналіз.
Класифікація сучасних політичних партій в Україні.
Основні засади та принципи етнополітики демократичної держави.
Міжетнічні конфлікти та шляхи їх розв'язання.
Проблема політичного лідерства в Україні.
Політичний портрет сучасного лідера.
Сучасні політичні ідеології.
Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
Політична соціалізація особистості.
Націоналізм: ідеологія і політична практика.
Електронне урядування. Інформація та інформаційні комунікації в сучасній політиці.
Політична комунікація : сутність, функції, структура, типологія , рівні.
Масові політичні комунікації : сучасний стан та тенденції розвитку.
Зміст сучасного світового політичного процесу.
Новітні форми політичної участі.
Етнос, нація : концептуальні підходи, історичні форми, типологізація.
Поняття сепаратизму: історія та сучасність.
Мас-медіа і громадська думка.
Міжнародні організації та їх функції.
Політична культура України.
Засоби масової інформації як інструмент соціального представництва.
Електронний уряд: сутність, функції та майбутні перспективи.
Порівняльна характеристика основних виборчих систем.
Виборчі технології.
Міжнародна політика та глобальні проблеми сучасності.
Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
Україна в новому геополітичному просторі.
Українсько-російська війна в контексті загострення міжнародних відносин.
Реформи адміністративного управління регіонами в незалежній Україні.
Державна стратегія регіонального розвитку-2027.
Регіональне управління та місцеве самоврядування в умовах війни.

Питання регіонального розвитку згідно з Ukraine Facility.
 Стратегічне та ситуаційне управління у муніципальному менеджменті.
 Перспективи конституційних змін в системі регіонального управління.
 Соціально-політичні та культурні зміни в українському суспільстві в умовах війни з РФ.

Помаранчева революція та Революція Гідності: порівняльний аналіз.
 Військова політика України.
 Соціально-політичні аспекти пандемій: минуле та сучасність.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	15	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	12	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	10	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	8	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

задовільно	7	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
-------------------	---	--

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	14 год.	3,5
підготовка до практичних занять	0,5 год на 2 год практичного заняття	16 год.	4
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до іспиту	30 год	1	30

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (іспит, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензії на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю іспит

Поточне оцінювання				Індиві- дуальне завдання	Іспит	Сума балів
M1		M2				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4			
10	15	15	15	15	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	Задовільно
35-59	FX	
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання якості знань, умінь, навичок, що засвоєні студентом при проходженні курсу

Оцінка	Кількість балів
ВІДМІННО. Засвоєння теоретичного/практичного матеріалу в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)	90-100
ДУЖЕ ДОБРЕ. Засвоєння теоретичного/практичного матеріалу майже в повному обсязі/ зі значною кількістю несуттєвих помилок (3-4) (вище середнього рівня)	82-89
ДОБРЕ. Засвоєння теоретичного/практичного матеріалу в неповному обсязі/ незначна кількість (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)	74-81
ЗАДОВІЛЬНО. Засвоєння теоретичного/практичного матеріалу в неповному обсязі/ значна кількість (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівня)	60-73
НЕЗАДОВІЛЬНО. Засвоєння теоретичного/практичного матеріалу є недостатнім і не задовольняє мінімальні вимоги за результатами навчання. З можливістю повторного складання модулю (низький рівень)	0-59

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Вдовичин І., Вільчинська І., Перегуда Є. та ін. Історія політичної думки України: підручник. За заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2017. С. 262-607. URL:

Навчальні посібники

Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П. Система державного управління: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 288 с.

Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Політика в публічному управлінні: навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 200 с.

Демиденко Н.М. Політологія: навчальний посібник. Суми. Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Електронне видання, 2022. 318 с. URL: <http://surl.li/qaair>.

Романюк А.С. Еволюція політичних інститутів. Коли і за яких обставин сформувалися політичні інститути: навч. посіб. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020.

Перегида Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. 236 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Методичні рекомендації та посібники

Політологія: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань. Уклад. Є.В. Перегида, Ф.Г. Семенченко, В.Л. Згурська, Ю.Є. Баєва та ін. Київ–Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 32 с.

Публічна політика: навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Упоряд. Е. Мамонтова ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Юридична література, 2023. 148 с. URL: <http://surl.li/siyav>.

Мельник Л.М., Дужа І.А. Політологія: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2019. 426 с. URL: <http://surl.li/qaalj>.

Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях). За наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL: <http://surl.li/gngsr>.

Конспекти та презентації лекцій

Перегида Є.В. Презентації (конспекти) лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Кириченко В.М. Політичні системи світу: кредитно-модульний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 218 с.

Тестові завдання

Тестові завдання до курсу. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589> (дата звернення: 01.06.2024).

Словники, довідники

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. К.: Парламентське видавництво. 2012.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf.

Нормативно-правові акти

Конституція України у редакції Закону України від 02.06.2016 р. №1401=VIII [Електронний ресурс] //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254_k/96-vr#Text(дата звернення: 01.05.2024).

Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р. №396-IX. Редакція від 01.08.2021. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. №7, №8, №9. Ст. 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон «Про асоціації органів місцевого самоврядування» від 16.04.2009 р. №1275-VI. Редакція від 11.01.2019. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. №38. Ст. 534. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1275-17#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» від 09.04.2015 р. №320-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. №28. Ст. 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/320-19#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 07.02.2002 р. №3059-III. Редакція від 18.11.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. №30. Ст. 204. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. №889-VIII. Редакція від 13.10.2021. *Відомості Верховної Ради*. 2016. №4. Ст. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 р. №157-VIII. Редакція від 14.05.2020. *Відомості Верховної Ради*. 2015. №13. Ст. 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. №156-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 13. Ст.90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про лобіювання» від 23.02.2024 р. №1366-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2024. №18. Ст. 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3606-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. Редакція від 29.08.2021. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. №586-XIV. Редакція від 01.08.2021. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. №20-21. Ст. 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11.07.2001 р. №2625-III. Редакція від 01.01.2020. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. №48. Ст. 254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. №2365. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2365-14> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон Української РСР «Про Президента Української РСР» від 05.07.1991 р. №1295-XII, поточна редакція. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991, №33. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1295-12> (дата звернення: 01.06.2024).

Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI із змінами [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17/sp:max100/stru#Stru> (дата звернення: 01.06.2024).

Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 02.05.2023 р. №3077-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2023. №72. Ст. 249. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI із змінами [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/sp:max100> (дата звернення: 01.06.2024)..

Європейська хартія місцевого самоврядування (м. Страсбург, 15.10.1985 р.). Офіційний переклад. Ратифіковано Законом України від 15.07.1997 р. №452/97- ВР. Редакція від 16.11.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення: 01.05.2024).

Європейська хартія міст II (Маніфест нової урбаністики). Прийнята Конгресом місцевої і регіональної влади Ради Європи 29.05.2008 р. в Стразбурзі. URL: <http://www.slgcoe.org.ua/wp-content/uploads/2015/05/Principle-9.-European-chart.pdf> (дата звернення: 01.05.2024).

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій». від 09.07.2022 р. № 2389-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Реформа децентралізації. Дорожня карта. URL: <https://mtu.gov.ua/content/reforma-decentralizacii-dorozhnya-karta.html> (дата звернення: 01.06.2024).

План для Ukraine Facility 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/> (дата звернення: 01.06.2024).

OECD Recommendation on Regional Development Policy. URL: <https://www.oecd.org/regional/oecd-recommendation-regional-development-policy.htm> (дата звернення: 01.06.2024).

Закон України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України» від 28 липня 2023 р. №3285-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3285-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

Про міжнародне територіальне співробітництво України: Закон України від 24.04.2024 р. №3668-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-20#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

Про національні меншини (спільноти) України: Закон України від 13.12.2022 р. №2827-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text> (дата звернення: 01.03.2024).

Концепція Державної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року: затв. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.02.2024 р. №141-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/141-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.05.2024).

Додаткова література

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф.Кураса; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.

Мироненко П.В. Збочена росія та ознаки Третьої світової війни. Нотатки із щоденника політолога. У 2 частинах. Видання Академії політичних наук України. Київ: Видавництво Політія, 2022.

Мироненко П.В. Спогади про майбутнє. Хроніки війни із щоденника політолога (24.02.2022 – 24.08.2022). Київ: Видавництво Політія, 2022. 700 с.

Кресіна І.О. та ін. Правова політологія: проблеми концептуалізації та інституціоналізації: монографія. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2019. 288 с.

Павленко І.А., Даниляк О.О., Макаров Г.В., Руденко А.В. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування:

аналіт. доп. Київ: НІСД, 2019. 65 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня демократія в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня_демократія_в_Україні_НІСД_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації : аналіт. доп. За заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К. : НІСД, 2019. 112 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське суспільство в Україні Аналітична доповідь 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_в_Україні_Аналітична_довідка_2019.pdf) (дата звернення: 01.08.2019).

Литвин В. Подвійна виконавча влада: теорія та практика європейського півпрезиденталізму. *Освіта регіону : політологія, психологія, комунікації*. 2009. №3. С. 25–33. URL: <http://surl.li/mkezo> (дата звернення: 01.06.2024).

Литвин В. Типи урядових кабінетів. *Політологічний вісник : Збірник наукових праць*. 2008. № 37. С. 123–138.

Лінц Х. Президентська система і парламентаризм. *Демократія: Антологія*. Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 802–826.

Бориславський Л. Інститут Президента України після виборів 2019 року: новий етап розвитку? *Український часопис конституційного права*. 2019. №1. С. 43-50. URL: <http://surl.li/kzfra> (дата звернення: 01.06.2024).

Зелінська М. «Сильні президенти» за різними формами інституту президентського правління. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2552> (дата звернення: 01.06.2024).

Москалюк М.Ф. Президентство в Україні: проблеми інституційного становлення, розвитку та функціонування. URL: <http://pvntsh.nung.edu.ua/index.php/idea/article/view/474/462> (дата звернення: 01.06.2024).

Михеєнко Р. Виконавча влада і конституційні статуси Президента України та Кабінету Міністрів України. *Право України*. 2019. № 8.

Кармазіна М.С. Політичні партії України у процесі виборів Президента України у 2019 р.: кількісно-якісний аналіз участі. *Наукові записки*. Випуск 1(97). С. 4 – 31. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103546/mod_resource/content/1/partiiprezidvyb19.pdf (дата звернення: 01.06.2024).

Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення. *Політичний менеджмент*. 2013. №59. С. 60-69. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103552/mod_resource/content/1/lebedyuktipologiiapartsystem.pdf (дата звернення: 01.06.2024).

Трансформація партійної системи: український досвід у європейському контексті. За ред. Ю.Якименка. Київ: Центр Разумкова, 2017. 428 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103555/mod_resource/content/1/partiidopovidrazumkova.pdf (дата звернення: 01.06.2024).

Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму. К.: Либідь, 1999. 352 с.

Перегуда Є., Малкевич А., Семко В., Ксенич А. Мовна політика в Україні : між символічним насиллям та вільним мовним вибором : монографія. К. : «Бескиди», 2017. 207 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Мовна-політика-остаточний-варіант-2.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала . К.: Ніка-Центр, 2006. 320 с.

Консерватизм: Антологія. Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. Київ: Смолоскип, 1998. 598 с.

Лібералізм: Антологія. Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2002. 1126 с.

Наумкіна С.М., Груєва О.В. Політичний гепенінг у системі акціоністських форм політичної активності. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 86-91. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний гепенінг](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний_гепенінг)

Наумкіна Груєва 2016.pdf (дата звернення: 01.06.2024).

Перегида Є. В., Гербут Н. А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: Політологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2019. № 2 (41). С. 20-37. DOI 10.21564/2075-7190.41.168203 URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Перегида-та-Гербут-про-візуалізацію-політики-засобами-архітектури.pdf> (дата звернення: 01.08.2019).

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності. О.Г.Аркуша, С.О.Біла, В.А.Верстюк та ін.; Гол. ред. В.М.Литвин. К.: Ніка-Центр, 2008. С. 618-953.

Перегида Є.В., Стойко О.М., Деревінський В.Ф., Семко В.Л., Мамонтов І.О., Місержи С.Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : Монографія. Київ-Тернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Політика-енергоефективності-та-енергозбереження-як-чинник-національної-консолідації-Монографія.pdf> (дата звернення: 01.05.2024).

Яковлев Д.В. Політична взаємодія як комунікативний процес: медіатизація, демократизація, раціоналізація: Монографія. Одеса: Астропринт, 2009.

Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва : монографія. К. : НІСД, 2014. 328 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75225/mod_resource/content/1/Кіберпростір_в_геополітиці_НІСД_2014.pdf (дата звернення: 01.08.2023).

Світова гібридна війна: український фронт : монографія. За заг. ред. В. П. Горбуліна. К. : НІСД, 2017. 496 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75224/mod_resource/content/1/Світова_гібридна_війна_та_український_фронт_НІСД_2017.pdf (дата звернення: 01.05.2024).

Бабаєв В.М. Управління міським господарством: теоретичні та прикладні аспекти : монографія. Х. : Магістр, 2004. 204 с.

Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування: монографія / автор. кол. ; В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович, Е. В. Расюк, А. В. Савченко, В. Л. Федоренко (кер.) та ін. ; за ред. проф. Ю.В. Ковбасюка і проф. В. Л. Федоренка. К. : Видавництво Ліра-К, 2016. 524 с.

Шевченко О. В., Романова В. В., Жаліло Я. А. та ін. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні : наук. доп. За наук. ред. д-ра екон. наук Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2020. 153 с.

Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. мов. Заг. ред. В. Б. Гройсмана. К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. 766 с. URL: <https://radaprogram.org/sites/default/files/publications/decentralization.pdf> (дата звернення: 01.05.2024).

Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Т. А. Бевз, С. Г. Брехаря, М. С. Кармазіна, В. О. Ковалевський, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський. Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.

Індекс цифрової трансформації регіонів України: підсумки 2023 року. URL: <http://surl.li/qblulf> (дата звернення: 01.06.2024).

Лелеченко А.П., Васильєва О.І., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. К., 2017. 110 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/124042/mod_resource/content/1/mistseve_samovriyaduvannya_detsentralizatsiia.pdf (дата звернення: 01.05.2024).

Механізми реалізації регіональної політики: оцінка ефективності та напрями

удосконалення: монографія. Наук. ред. С.Л. Шульц; ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Львів, 2018. 205 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/122362/mod_resource/content/2/mechanismus_region_politika.pdf (дата звернення: 01.05.2024).

Міста в Україні. URL: <https://www.prostir.ua/?news=mista-v-ukrajini> (дата звернення: 01.05.2024).

Перегуда Є.В. Виконавча влада України: Політико-правові аспекти модернізації: монографія. К.: Логос, 2013. 408 с.

Перегуда Є.В. Право на місто: проблеми та шляхи реалізації. *Права людини в умовах розбудови соціальної правової держави в Україні*: зб. наук. пр. К.: Бескиди, 2020. С. 65-74.

Руденко О.М., Козюра І.В., Ткаленко Н.В., Іваницька О.М., Червякова О.В., Шевченко А.Є. Місцеве самооврядування: словник-довідник: навч. посібн. Київ: Кондор, 2016. 182 с.

Стратегія політико-правового розвитку України до 2030 року: науково-аналітична записка / Кол. авт.; за ред. І. О. Кресіної. Київ: Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України, 2022. 176 с.

Цифрові інструменти відновлення: як Геоінформаційна система сприятиме регіональному розвитку. 28.07.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/tsyfrovi-instrumenty-vidnovlennia-iak-heoinformatsiina-systema-spryiatyme-rehionalnomu-rozvytku> (дата звернення: 01.05.2024).

Шаров Ю.П. Стратегічне планування в муніципальному менеджменті: концептуальні аспекти. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 302 с.

Brenner N. New Urban Spaces. Urban Theory and the Scale Question. Oxford University Press, 2019. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/123633/mod_resource/content/1/miska_kritichna_teoriia.pdf (дата звернення: 01.05.2024).

Brown, A. (2013). Municipal Partnerships for Prosperity: Empowering the Working Poor. Chapter 8 in Sansom, G., & McKinlay, P. (eds.) New Century Local Government: Commonwealth Perspectives. London: Commonwealth Secretariat. <http://surl.li/mkbks> <http://surl.li/mkbko> (Date of access 01.05.2024).

Schultze-Kraft, M., & Morina, E. (2014). Decentralisation and Accountability in War-to-Peace Transitions: The Case of Kosovo. IDS Bulletin, 45(5), 92-104. URL: <http://surl.li/mkbln> (Date of access 01.05.2024).

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: niss.gov.ua.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України. URL: ipend.gov.ua.

Сайт «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/>.

Український центр економічних та політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL: razumkov.org.ua.

Український незалежний центр політичних досліджень. URL: ucipr.org.ua.